

**NADER** (73) *av*

**nader** (71), **nadder** (2); *nadder KromRozm II*; *nader: nadder BibRadz (2:1)*.

*a oraz e jasne.*

*Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.*

*Nazbyt, zbytnio, więcej niż trzeba; bardzo; supra modum Vulg; ampliter, apprime, oppido, bene, desiderando, effuse, egregie, enormiter, eximie, immoderate, immodice, immortaliter, impendio, impense, incredibilite, in immensum, insigniter, intemperate, longe, magne, magnopere, male, mirum quantum, misere, ad modum, multopere, multum (in modum), nimiopere, nimis, nimium, pergraviter, perquam, porro, praeter, (in)sane, summe, summopere, supra, usque, valde, vehementer Cn (73) : bo tho ięft białychgłow obyczay/ á ináčzey nie vmieią/ iedno/ ábo náder miłowác/ ábo náder mieć w nienawiści/ áno ten náder nie ięfth dobry. GórnDworz Y8v.*

**a.** *W połączeniu z przymiotnikiem (41) : Tąc oboją náuką nádder vczeni byli zwyierzchu námyenyeni kácerzowye KromRozm II o4v; Leop Deut 25/3; Nie bądź náder niepobożnym/ áni názbyt ízalonym/ byś ínadź przed czałem nie vmárł. BibRadz Eccle 7/18; LeovPrzep D; ten żywot [...] bez ciebie náder był gorzłki/ á przykry. GórnDworz Y7; Miłował thę białągłowę/ iáko y piękną náder/ y młodą/ nie íprońny młodzieniec ieden čás niemáły GórnDworz Aa4v; mnie by íe widziáło ták lepiey/ kiedy by miedzy poddánemi wíętfza ich część byłá/ áni náder bogátych/ áni bárzo vbogich GórnDworz Hh8, H, 12, M5, M8, V8v (19); WujJud 7; CzechRozm 94; záiíte náder dokuczna być muśi cále woýfko proznuiące chowác [*profecto multo fuerit molestissimum exercitum*]. ModrzBaz 117v, 1v; náder ízczęśliwy narod/ z którym pan przełtawa/ Który dźiedzíctwem íwoim wyznawa. KochPs 45; CzechEp 111, 350; Ani ízukay porządku náder ozdobnego/ Bo ozdoba częśćto kroć zwodzi y mądręgo. NiemObr ktv; PudlFr 20; GórnRozm C2v; ZawJeft 39; GórnTroas 68; WujNT Rom 7/13, s. 616; PaxLiz B3, Dv; KlonWor 68.*

*W charakterystycznych połączeniach: nader bogaty (2), dokuczny, drogi, ganiebny, głupi (2), gorzski, grzeszący (2), możny, niecnotliwy, niepobożny, nieszczęśliwy, niewstydlivy, osobny, ozdobny, pewny, piękny (2), pochopny, pożądany, pożyteczny, przewrotny, przykry, srogi (2), stateczny, surowy, szczęśliwy (2), tajemny, uczony (3), usieczony, wielki (5), zdrowy, złośliwy, zły, zraniony, zuchwały.*

*Szereg: »nader i wysoce« (1): to náfze vtrapienie/ náder y wyfoce [*supra modum*] wielką ná wyfokości wágę chwały wiekuíftą w nas ípráwuie WujNT 2. Cor 4/17.*

**b.** *W połączeniu z przysłówkiem (15) : [Nikanor] przyśzedł do Antyochiiiey woýfko ítráciwízy gdy íię mu wízytko náder niefzczęśliwie dźiało [*super omnia prosperatus*]. BibRadz 2. Mach 8/35; kto chce w czym być ofobny/ muśi íe długo/ y náder pilnie ćwiczyć. GórnDworz M5; Corynná/ Sapho/ iáko náder dobrze wirfz pífáły/ nikomu tho táyno nie ięft. GórnDworz Z, E5, G2, M5, N5; Bog/ niema rády íwoiey/ niema opiekoná/ Skądze ięft náder mądrze głowá náuczóná. KmitaPsal A5; ítąd náder iáínie to idzie/ że Czyściec być muśi WysKaz 32; PaxLiz D.*

*W charakterystycznych połączeniach: nader dobrze (4), jasnie, mądrze, miło, nieszczęśliwie, pilnie, wybornie.*

*Połączenie: »nader barzo« (4): Kámmá [...] náder bárzo miłowálá mężá. GórnDworz Y5v, Y8, Bb4; Wolność ięft iákoby napoy iáki/ ktorego wízyfscy náder bárzo prágniecie. GórnRozm D4.*

**α.** *Z comp (1)* : A vżywa ich [Bóg] tym vmyflem/ áby nimi dowiodł/ tym wietfzey zácności kroleřtwá Iezufá fyná Dawidowego/ fyná Bożego vmiłowánego/ od Bogá nád infze fyny Boże náder hoyniey pomázánego *CzechRozm* 36.

**c.** *W połączeniu z rzeczownikiem (1)* : ia niewiem by taci [obludni] wřzytci byli, wřzakoż iednego znam, iako mowią, Nader lotra czyřtego porobnika, przechyřę *GlabGad* P5.

**d.** *W połączeniu z czasownikiem (15)* : Ci co fie ćiebie boią vřrzą mię y rozráduią fie: zem w słowá tve náder duffał [*quia in verba tua supersperavi*]. *Leop Ps* 118/74, *Gal* 1/13; bo to/ czo po tym zázyie trochę rořkolzy/ nie wten czás przydzie/ gdy tego człowiek náder prágnął *GórnDworz* Dd4v, E8, Y8v [2r.], Cc5; Iz to ieřt nie máły pożytek Spowiedzi: iz óná hámuie w nas beřpieczność: byřmy řobie grzechów nie lekce ważyli/ y náder řye ná dobroć Bořką nieubeřpieczáli *BiałKat* 378v; *CzechRozm* 127v; O Błędna Fortuno toć náder przewodřifz *RybGęřli* Bv; *WujNT* 646 marg [2r.].

*W charakterystycznych połączeniach: nader duffać, miłować, myřleć, pragnąć (2), przeřladować, przewodřić, [czego] trzymać się, ubeřpieczać się, wynosić się.*

*Zwroty: »nader obfitować [czym]« = superabundare Vulg (2): náder obfituię rádořcią we wřřzelkim vćifku á řráfunku nářřym. Leop 2.Cor 7/4; WujNT 2.Cor 7/4.*

*»nader [kogo] rozmnożyć« (1): A ia záložę przymierze řwe miedzy mną y miedzy tobą/ á nádder [vehementissime] ćię rozmnożę. BibRadz Gen 17/2.*

*Cf* **NADERT**

KCh